

**DANMARKS REGIONALE
BEFOLKNINGSUDVIKLING EFTER 2008**

Hans Thor Andersen

Institut for Byggeri, By og Miljø

Center for Forskning i Regional Dynamik og Ulighed Working Paper
Redaktør: Jørgen Goul Andersen
E-mail: goul@dps.aau.dk

Center for Forskning i Regional Dynamik og Ulighed er finansieret af Det Obelske
Familiefond og Det Samfundsvidenskabelig Fakultet ved Aalborg Universitet.

www.redy.aau.dk

Aalborg, juli 2021

ISSN 2596-4208-2021-3

Danmarks regionale befolkningsudvikling efter 2008

Hans Thor Andersen, dr. scient. Institut for byggeri, by og miljø.

Juli 2021

Den seneste større urbaniseringsbølge, dvs- befolkningens forskydning fra land til by, fandt sted fra midten af 1800tallet i kraft af industrialiseringen. Byerne, der på dette tidspunkt var ensbetydende med købstæderne, rummer tilsammen ca. 20 % af befolkningen i Danmark. 100 år senere var denne andel steget til knap 68 %; der boede samlet 1,4 mill. i landdistrikterne mod 2,9 mill. i byerne. I dag, 2021, er der 5,1 mill. bosatte i byer og knap 700.000 i landdistrikter, hvilket svarer til en urbaniseringsgrad på 88 %. Dermed er det danske urbaniseringsniveau blandt de højeste i verden, men vel at mærke ud fra en nordisk definition, hvor en by er en samlet bebyggelse med mindst 200 indbyggere. Det regnes ikke for bymæssigt i de fleste lande. Eurostat har derfor udviklet en anden definition baseret på 1km²-grid, der skal have en tæthed på mindst 300 personer/ km² og rumme mindst 5000 personer. Alle andre 1 km²-celler regnes for rurale. Det giver et noget andet udtryk for urbaniseringsgraden; mens Storbritannien har en urbaniseringsgrad på 71 % og Belgien på 68 %, er Danmark og Sverige, begge med 22 % bosat i byer, blandt de mindst urbaniserede EU-lande. Til gengæld løber urbaniseringen hurtigst i de to nordiske lande; i Danmark med 1,5 % årligt og Sverige med 1,7 % årligt, begge i 2010.

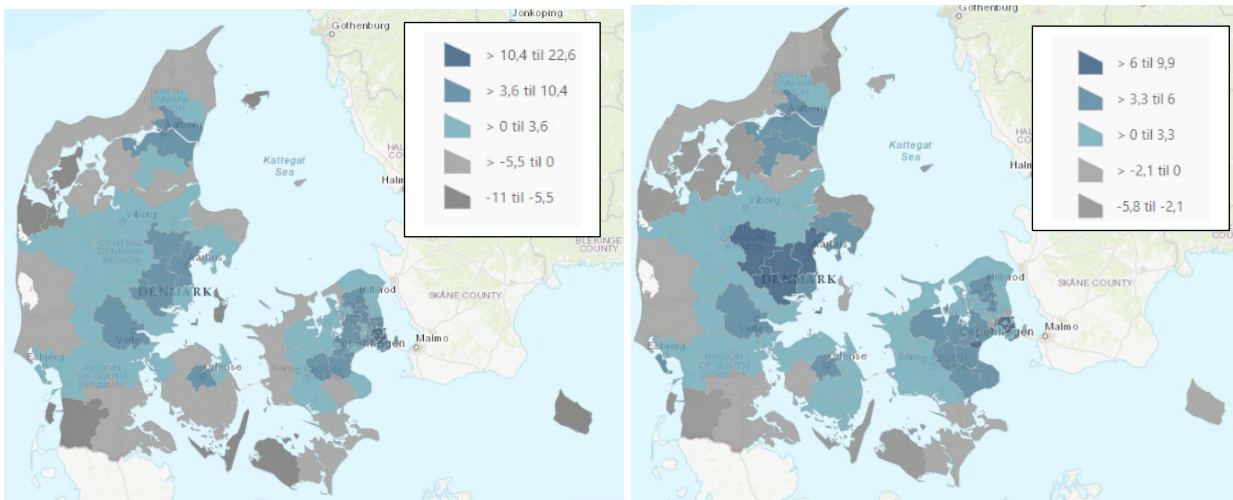
Befolkningsudvikling 2008-2021				tilvækst (%)			andel af samlede bef.tilvækst		
	2008	2015	2021	2008-15	2015-21	2008-21	2008-15	2015-21	2008-21
bykommuner	2568284	2755849	2904993	7,30	5,41	13,11	101,98	82,71	92,44
landkommuner	1155584	1140204	1143679	-1,33	0,30	-1,03	-8,36	1,93	-3,27
mellekommuner	863617	888071	922484	2,83	3,88	6,82	13,30	19,08	16,16
metrolandkommuner	384180	394095	399686	2,58	1,42	4,04	5,39	3,10	4,26
yderkommuner	504030	481405	469113	-4,49	-2,55	-6,93	-12,30	-6,81	-9,59
i alt	5475695	5659624	5839955	3,36	3,19	6,65	100	100	100
Københavns kom.	509861	580184	638117	13,79	9,99	25,16	38,23	32,13	35,21
Århus kommune	298538	326246	352751	9,28	8,12	18,16	15,06	14,70	14,88
Ålborg kommune	195145	207805	219487	6,49	5,62	12,47	6,88	6,48	6,68
Odense kommune	186932	197480	205509	5,64	4,07	9,94	5,73	4,45	5,10
4 storbykommuner	1190476	1311715	1415864	10,18	7,94	18,93	65,92	57,75	61,88

Tabel 1: Befolkningsudviklingen i Danmark fordelt på kommunekategorier samt de fire største bykommuner. Kilde: Statistikbanken/ egne beregninger.

Det fremgår af tabel 1, at den samlede befolkning voksede med godt 6 % i perioden 2008-21; i første del af denne periode oplevede bykommunerne under ét og især Københavns kommune, en kraftig vækst. Til gengæld mistede land- og yderkommuner indbyggere. I anden del af perioden, 2015-21, hvor følgerne af finanskrisen så småt var overvundet, dæmpede væksten i storbykommunerne og til gengæld fik landkommunerne samlet en beskeden stigning i folketallet. Yderkommunernes nedgang fortsatte, men i lavere tempo. Samlet set gik godt halvdelen af befolkningsvæksten til de fire storbykommuner i periodens sidste del mod 2/3 i den første del af perioden.

Perioden 2008-15 markerer et skifte i den regionale udvikling; skønt urbaniseringen ikke var et nyt fænomen, jf. indledningen, så accelererede urbaniseringen i kølvandet på strukturreformen, der reducerede antallet af kommuner fra ca. 275 til 98 i 2007. Parallelt hermed betød finanskrisen i samme år

en kraftig økonomisk opbremsning, der især ramte fremstillingserhvervene. Da sidstnævnte er forholdsvist decentraliseret blev det store dele af landet uden for de store byer, der led under krisen. Ikke mindst da det også slog bunden ud af boligmarkedet i flere år.

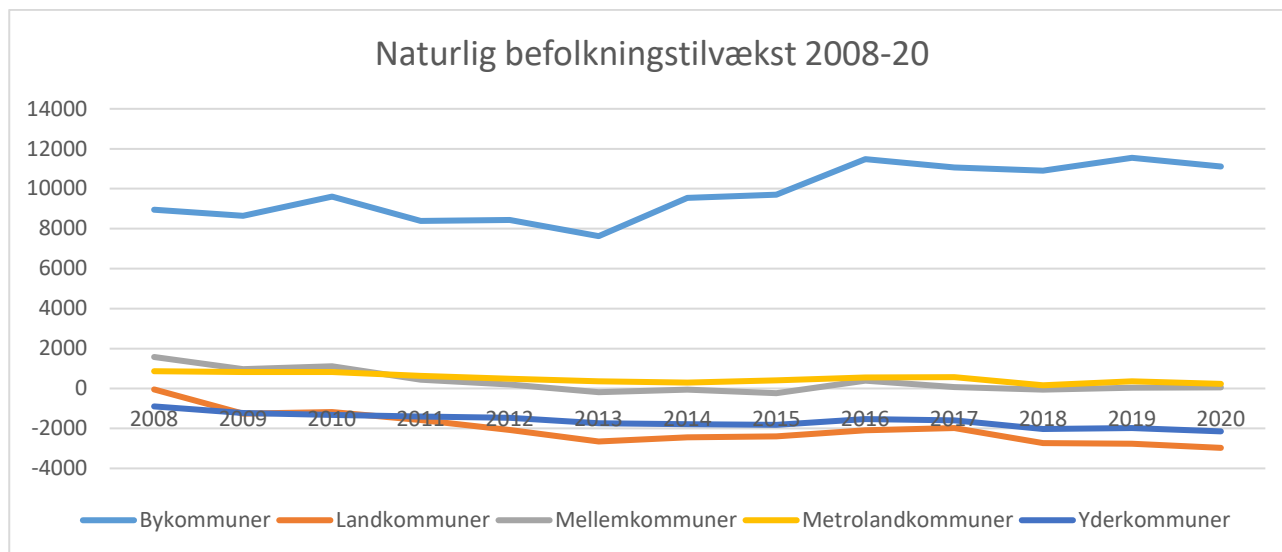

Figur 1: Befolkningstilvækst i kommunerne (%) i perioden 2008-2015 (til venstre) og perioden 2015-2021. Kilde: Statistikbanken.

Figur 1 viser en ret ensartet fordeling af kommuner med befolkningsvækst og –tab i to perioder efter kommunalreform og finanskrisen: Det er landets yder- og landkommuner, der blev ramt af befolkningsnedgangen, mens by- og mellemkommunerne generelt havde fortsat befolkningsvækst. Den største vækst fandt sted i storbykommunerne, hvor den københavnske vækst er en fortsættelse af den genrejsning af kommunen, der indledtes i 1990'erne. Men bemærk at skalaen ændres i de to perioder; fra 2008 til 2015 skete det store ryk (max. Værdien var på 22, % og minimum -11 %); i den følgende periode dæmpes udviklingen og max. Værdien er 'kun' 9,9 % og minimum -5,8 %. Altså en udvikling mod mere moderate forskydninger.

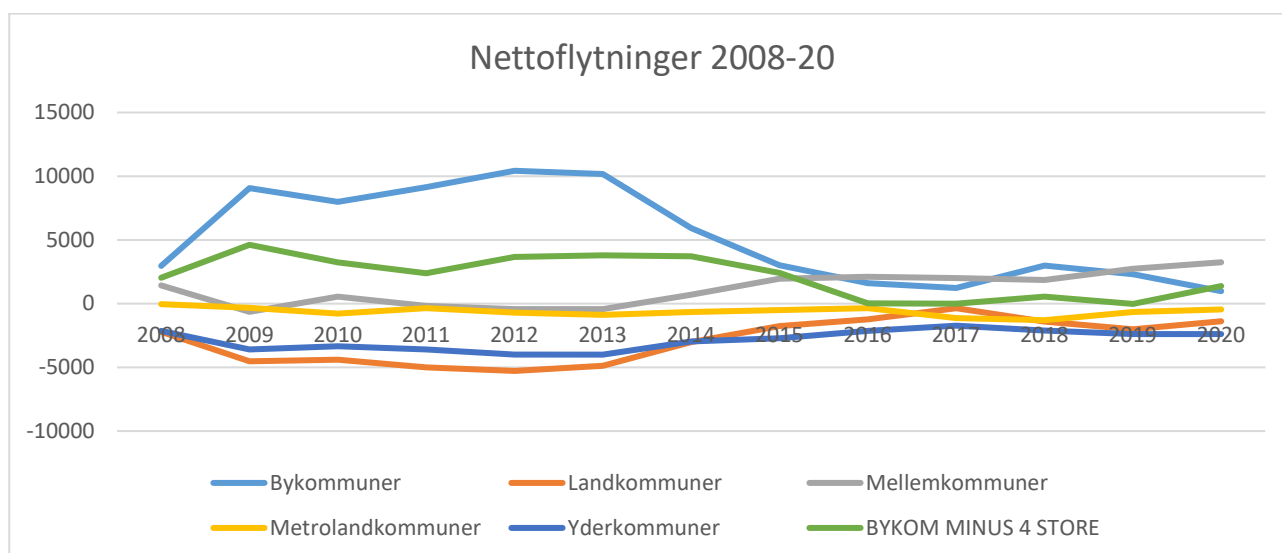
De demografiske hovedkomponenter

Befolkningsudviklingen omfatter dels den naturlige befolkningstilvækst, der er forskellen mellem levende-fødte og døde i et givet tidsrum. Dels flytninger over korte eller længere afstande. Den naturlige befolkningstilvækst påvirkes ikke mindst af befolkningens aldersfordeling; områder præget af fraflytning har oftest et højere aldersgennemsnit end områder med tilflytning. Storbykommunerne har en vedvarende strøm af unge, der skal uddannes eller have arbejde eller blot væk hjemmefra. Det har givet dem en relativ ung befolkning og dermed er der mange i den fødedygtige alder. Figur 2 illustrerer dette tydeligt;

Figur 2: Naturlig befolkningstilvækst 2008-20, Kilde: Statistikbanken.

bykommunerne under ét har en naturlig befolkningstilvækst som følge af mange fødsler og færre dødsfald. Omvendt har yder- og landkommunerne samlet set flere dødsfald end fødsler. Mellemkommunerne er i balance. Specielt Københavns kommune har en betydelig andel af den samlede naturlige befolkningstilvækst; i 2020 var den naturlige befolkningstilvækst godt 6500 i Københavns kommune mod knap 6300 for Danmark som helhed. De fire storbykommuner havde samlet en naturlig befolkningsvækst på godt 10.000 – land- og yderkommunerne havde samlet et underskud på godt 5000.

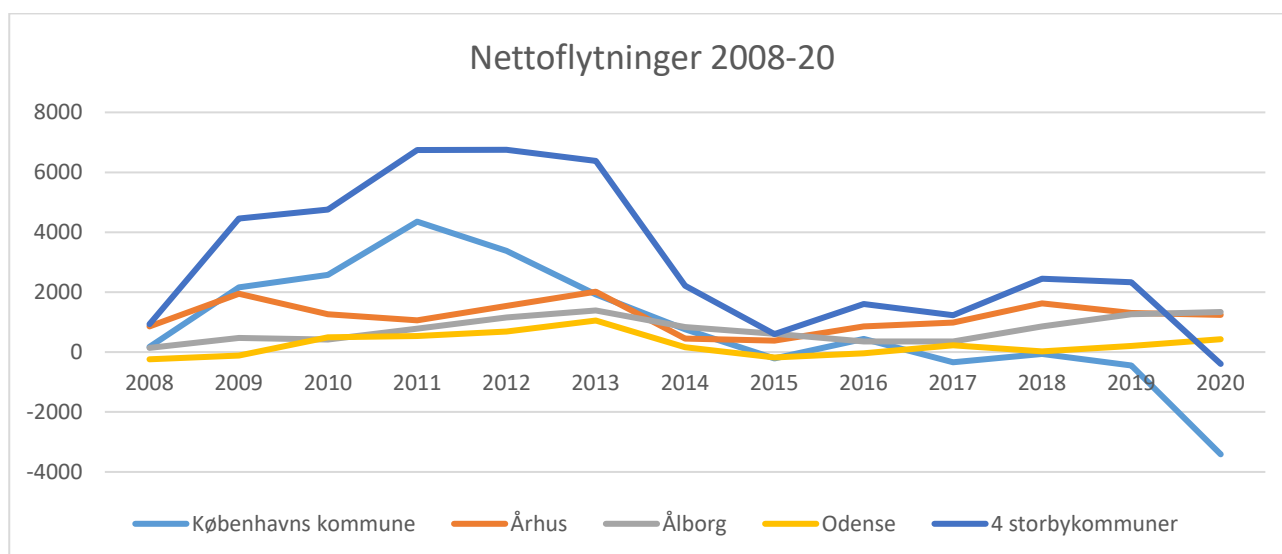
Figur 3: Nettoflytninger 2008-2020 for forskellige kommunetyper. Kilde: Statistikbanken.

I denne sammenhæng ses der nærmere på dels de indenlandske flytninger, dels internationale flytninger; her omtalt som migration. Både flytninger og migrationer kan opgøres som netto- og bruttobevægelser;

nettobevægelsen er ofte meget beskeden i forhold til bruttobevægelserne. Således er nettoflytningerne for Københavns kommune stort set i balance i de senere år (svinger mellem +436 i 2016 til -337 i 2017), men i de samme år var der tilflytning på henholdsvis 45455 og 46640 personer, men altså en omtrent lige stor eller større fraflytning.

Fordelt på kommunetyper er specielt perioden 2009-2013/14 påfaldende; der sker en markant nettoflytning til bykommunerne og en tilsvarende klar nettoaflytning fra land og yderkommunerne. Det ses ligeledes at det ikke kun er storbykommunerne, der har en klar nettotilflytning: Også de øvrige bykommuner har flere til- end fraflyttere i denne periode.

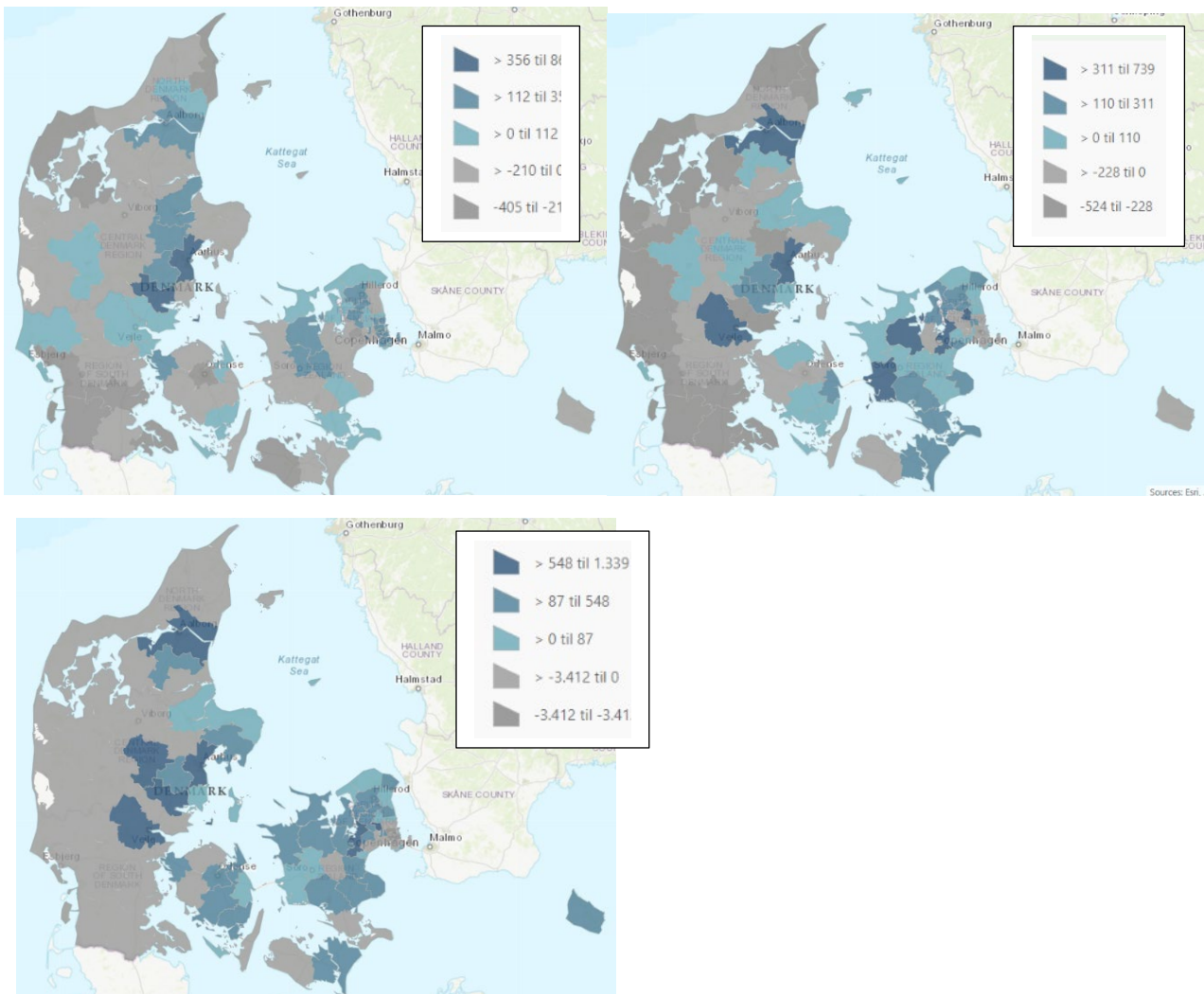
Fra 2015 bliver forskellene i nettoflytningerne mellem de forskellige kommunetyper klart mindre: Land- og yderkommunerne taber stadig samlet set indbyggere, men i et mere moderat tempo og omvendt er by- og mellemkommunernes store nettotilflytning reduceret markant. Københavns kommune, der i starten af den undersøgte periode havde endog meget betydelig nettotilflytning er kommet i balance og har flere år også nettoaflytning. I 2020 er der tilmed tale om en kraftig stigning i nettoaflytningen. De øvrige storbykommuner har en mere moderat nettotilflytning, men Århus og Ålborg vedbliver med at have en stor nettotilflytning også i de seneste år, jf. figur 4. Odense kommune har en beskeden nettotilflytning siden 2014.

Figur 4: Nettoflytninger 2008-21 i de fire storbykommuner. Kilde: Statistikbanken.

Geografisk er nettoflytningerne klart koncentreret til kommunerne omkring storbyerne; i 2008 oplevede København og Frederiksberg kommuner en klar nettotilflytning mens mange forstadskommuner samt kommuner i Region Sjælland måtte se en nettoaflytning. Vest for Storebælt dominerede nettoaflytningerne med Ålborg og det Østjyske bybælte som en undtagelse. I 2015 og 2020 er det jyske mønster stort set uforandret; det er dog især omkring Århus og østkysten ned mod Kolding, der oplever nettotilflytning samt Ålborg. Derimod har store dele af Fyn og Sjælland fået en nettotilflytning, herunder de københavnske forstæder til gengæld for en nettoaflytning i centralkommunerne.

De tre kort (figur 5) viser nettoflytningerne for danske kommuner i 2008, 2015 og 2020. Trenden er ret stabil i Jylland: Det er det Østjyske bybånd plus Ålborg, der har en nettotilvandring mens størstedelen af Jylland har nettoafvandring i de tre år. Fyn og Danmark øst for Storebælt adskiller sig fra dette billede; på Fyn havde kun fire kommuner – Ærø, Svendborg, Middelfart og Svendborg – en positiv migrationsbalance i 2008. I 2015 og i 2020 er større dele af øen præget af nettotilflytning og i 2020 er også Odense kommet med i denne gruppe. Endnu tydeligere er udviklingen på Sjælland: i 2008 er det orimært det centrale København og dele af Nord- og Midtsjælland, der har et plus på flyttebalancen. I 2015 er det størstedelen af Sjælland. Centralkommunerne har derimod nettoaflytning, en trend, der fortsætter i 2020.

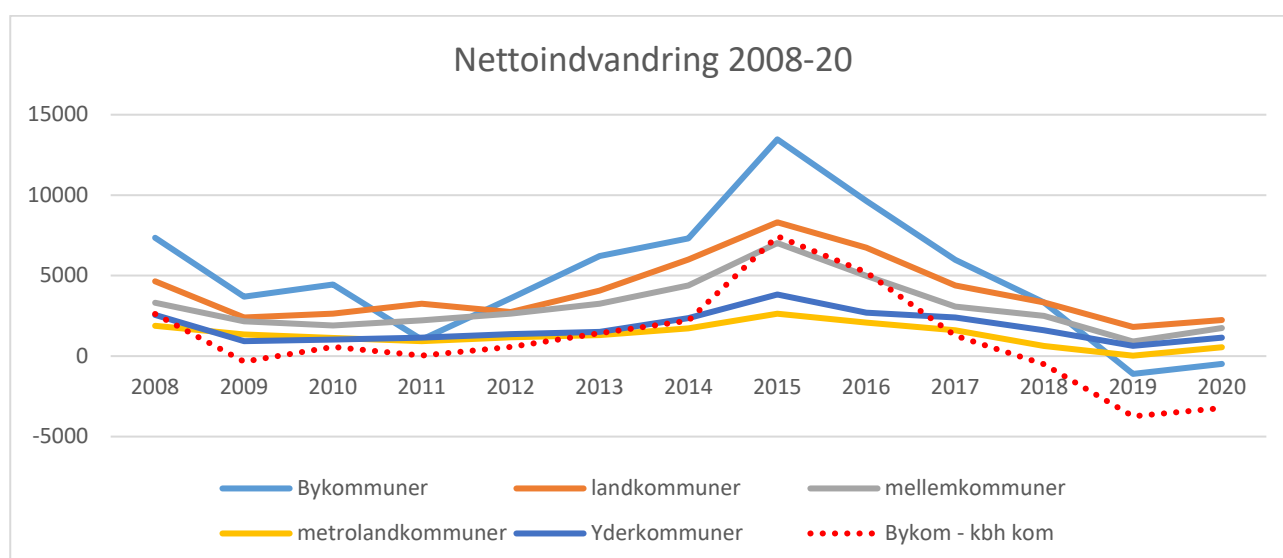
Figur 5: Nettoflytninger 2008 (øverst til venstre), 2015 (øverst til højre) og 2020 (nederst): Antal personer nettotilflyttet de enkelte kommuner. Kilde: Statistikbanken.

Den sidste hovedfaktor bag folketallets udvikling er flytninger over internationale grænser, her benævnt ind- og udvandring. Omfanget af vandringer til og fra Danmark har været stigende gennem en længere årrække; der er typisk indvandret 70.000 årligt på landsplan. Dog afviger de sidste syv år med en indvandring mellem 80 og 90.000 årligt; et enkelt år (2015) endda 98.000. Udvandringen har hele tiden

ligget på et lavere niveau; generelt har udvandringen omfattet omkring 50.000 personer årligt stigende til godt 60.000 med 2019 som et hidtidigt højdepunkt med over 74.000 udvandrere. Det betyder at nettoindvandringen har udgjort omkring 10.000 personer årligt, stigende til en nettoindvandring i 2015 på over 42.000, men er efterfølgende faldet til ca. 10.000 i både 2019 og 2020. Det seneste år afspejler formentlig effekten af rejserestriktioner på grund af corona-pandemien.

Nettoindvandringen er en vigtig kilde til befolkningstilvæksten; historisk set har denne faktor været af begrænset betydning. I nyere tid var der i lange perioder en nettoudvandring fra Danmark; først efter 1970'erne er indvandringsstrømmen vendt – der har de sidste ca. 40 år været en nettoindvandring til Danmark. En stor del af denne har været arbejdsrelateret; variationen afspejler til dels konjunkturudviklingen og selvkært EU's udvidelse med de Østeuropæiske lande i 2007. Men også flygtningestrømme ses tydeligt i statistikken, ikke mindst er de store antal syriske flygtninge omkring 2015 tydeligt.

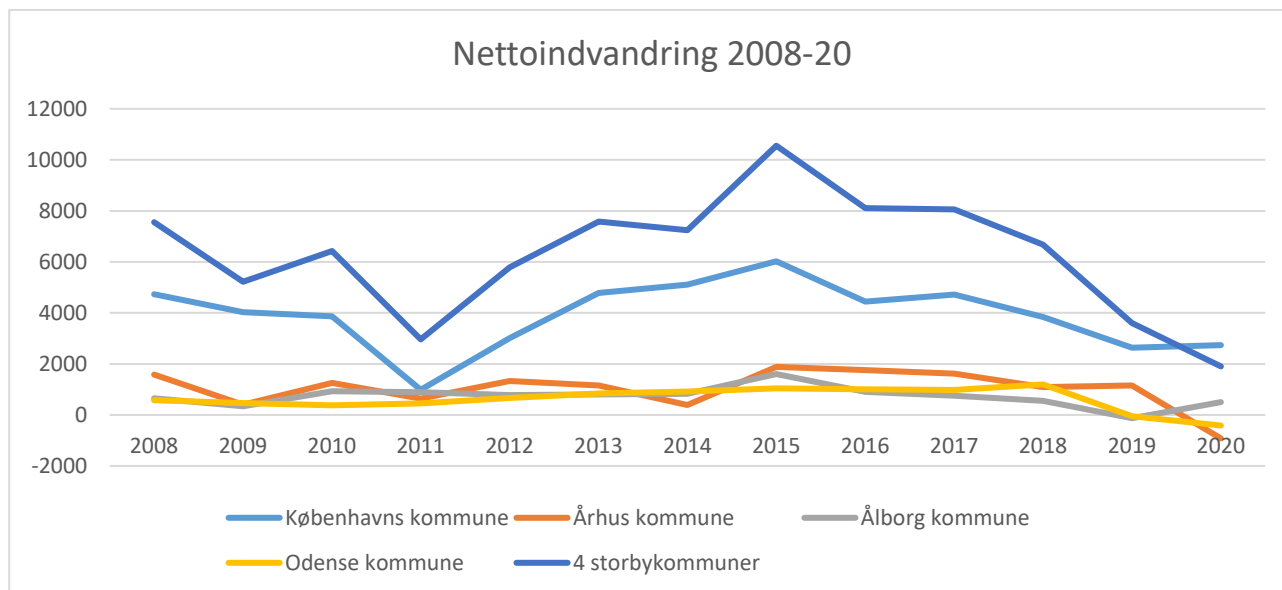
Nettoindvandringen er især gået til bykommunerne, der er den største gruppe af kommuner. Men her er det bemærkelsesværdigt at landkommunerne også har fået et stort antal indvandrere i perioden 2008-20. Ikke mindst beskæftigelsen i landbrugssektoren har trukket mange østeuropæiske arbejdere til landet. Også mellemkommunerne har modtaget mange indvandrere.

Figur 6: Nettoindvandring fordelt på kommunekategorier 2008-20. Kilde: Statistikbanken.

Bykommunernes nettoindvandring er imidlertid ændret til en nettoudvandring de to seneste år; nettoindvandringen sker i de seneste år primært til land-, mellem- og yderkommuner helt modsat situationen for 5-8 år siden. Ses der nærmere på de fire storbykommuner, så har de fortsat samlet set en nettotilvandring, men det er primært Københavns kommune, der har det store indvandringsoverskud: Odense og Århus har de seneste år en nettoudvandring. Men selv for København er trenden tydelig: Der er sket en nærmest halvering af nettoindvandringen siden det toppede i 2015.

Figur 7: Nettoindvandring i de fire største bykommuner 2008-20. Kilde: Statistikbanken.

I perioden 2008-2020 er Danmarks befolkning øget fra 5,5 til 5,8 mill. indbyggere eller med 346.972, svarende til 6,3 %. Heraf udgjorde nettoindvandrerne 281.000 eller 74 % af befolkningstilvæksten. Mens befolkningstilvæksten i størstedelen af kommunerne skyldes nettoindvandring eller nettotilflytning, så udgør den naturlige befolkningstilvækst (antal levende fødte minus døde) den vigtigste kilde til befolkningstilvæksten i storbyerne. I 2008 var fødselsoverskuddet en anelse større end nettoindvandringen, henholdsvis 6400 og 7500 mens den indenlandske flyttebalance gav de fire storbykommuner et plus på knap 1000 ekstra borgere.

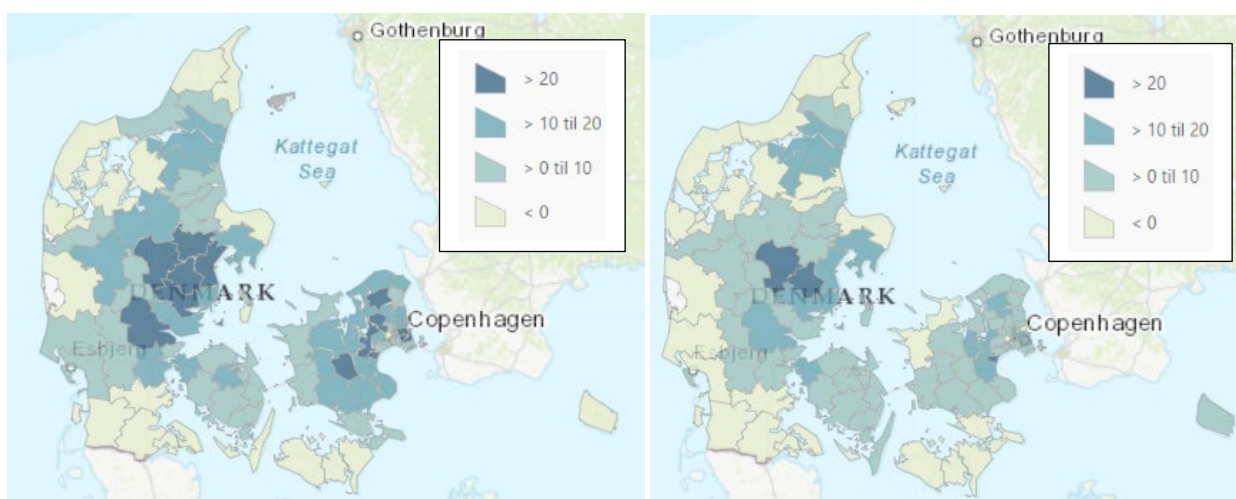
	2008			2020			2008	2020
	Nat.bef.	flytning	indvandring	Nat.bef.	flytning	indvandring	Samlet vækst	
København	3842	172	4728	6543	-3412	2732	8742	5863
Odense	666	-241	583	609	432	-416	1008	625
Aarhus	1599	860	1586	2425	1246	-921	4045	2750
Aalborg	383	140	654	548	1339	507	1177	2394
4 storbyer	6490	931	7551	10125	-395	1902	14972	11632

Tabel 2: Befolkningsvækst i fire storbykommuner fordelt på fødselsoverskud, nettotilflytning og nettoindvandring 2008 og 2020. Kilde: Statistikbanken.

Udviklingen fra 2008 til 2020 i de fire storbykommuner viser en forskydning fra især indvandring til fødselsoverskud bag deres stigende folketal. I Københavns kommune er nettotilflytningen årsag til en nedsat befolkningsvækst, mens de øvrige storbykommuner navnlig vokser som følge af tilflytningen og kun i beskedent omfang som følge af nettoindvandring.

Prognose for den fremtidige befolkningsudvikling

Danmarks Statistik udarbejder løbende fremskrivninger af befolkningens størrelse og sammensætning baseret på de nyeste tendenser. Seneste fremskrivning er offentliggjort 20.5.2021, prognosen dækker perioden frem til 2045 på kommunalt niveau. Mens befolkningstilvæksten for hele landet udgjorde knap 11 % i 25-årsperioden 1995-2021 er forventningen til de kommende 25 år en mere moderat tilvækst på lige godt 7 %. Befolkningstilvæksten var imidlertid ikke jævnt fordelt på tværs af landet; mens Yder- og landkommunerne under ét havde direkte fald henholdsvis stagnation i folketallet, så oplevede mellemkommuner en stigning i folketallet på knap 17 % og bykommunerne på 20 %. Navnlig de fire storbykommuner, København, Århus, Ålborg og Odense, havde betydelig befolkningstilvækst, jfr. Tabel 3. Især Københavns kommune havde markant fremgang i perioden. Det fremgår desuden af tabellen, at 99 % af tilvæksten har fundet sted i by- og mellemkommunerne; især de fire storbykommuner, der har fået knap halvdelen af den samlede vækst i folketallet i perioden, heraf fik Københavns kommune alene knap 27 % af tilvæksten.

Figur 8: Befolkningsudviklingen for de enkelte kommuner 1995-2021 (til venstre) og til højre prognose for perioden 2021-45. Kilde: Kommunale Nøgletal (1995-2021) samt Statistikbanken (2021-45).

Fremskrivningerne peger på en befolkningstilvækst for de kommende 25 år på ca. 400.000; der er med andre ord en dæmpet stigning i befolkningen. Men mønsteret er stort set det samme som i forrige periode; by- og mellemkommunerne forventes at løbe med hele tilvæksten, land- og metrolandkommunerne stagnerer og yderkommuner vil fortsat miste indbyggere. De to kort nedenfor viser udviklingen i de to 25-års perioder, de er med få undtagelser identiske.

Befolkningsvækst 1995-2021					Befolkningsprognose 2021-2045				
			Bef.vækst 1995-2021	andel af vækst				Bef.vækst 2021-45	andel af vækst
Bykommuner	2416891	2904993	20,20	78,18	Bykommuner	2904992	3237687	11,45	79,55
Landkommuner	1119487	1143679	2,16	3,87	Landkommuner	1143679	1154026	0,90	2,47
Mellemkommuner	791761	922484	16,51	20,94	Mellemkommuner	922484	1012838	9,79	21,60
Metrolandkommuner	371277	399686	7,65	4,55	Metrolandkommuner	399686	408199	2,13	2,04
Yderkommuner	516186	469113	-9,12	-7,54	Yderkommuner	469113	445441	-5,05	-5,66
i alt	5215602	5839955	10,69	100,00	i alt	5.839.954	6.258.191	7,16	100,00
Københavns kom.	471300	638117	35,40	26,72	Københavns kom.	638117	745385	16,81	25,65
Århus kommune	277477	352751	27,13	12,06	Århus kommune	352750	414825	17,60	14,84
Ålborg kommune	182617	205509	12,54	3,67	Ålborg kommune	205509	223348	8,68	4,27
Odense kommune	186415	219487	17,74	5,30	Odense kommune	219487	244708	11,49	6,03
4 storbykommuner	1117809	1415864	26,66	47,74	4 storbykommuner	1415863	1628266	15,00	50,79

Tabel 3: Befolkningsvækst 1995-2021 og prognose 2021-2045 for kommunekategorier samt de fire største bykommuner. Kilde: Statistikbanken.

Sammenfatning

Gennemgangen af den regionale befolkningsudvikling viser en klar linje med voksende befolkning i bykommunerne og navnlige storbyerne, mens land- og yderkommuner har haft stagnerende eller negativ befolkningsudvikling. Denne trend var særlig markant fra finanskrisen og frem til 2015, hvorefter forskydningerne mellem kommunegrupperne er klart aftaget: Der sker med andre ord et vigtigt skifte i urbaniseringen omkring 2014-15; indtil da er der en relativ kraftig vækst i primært bykommunerne, der især begunstiger København. Denne udvikling skyldes især en omfattende nettotilflytning til byerne og igen de større byer. Derimod spiller indvandring en beskeden rolle i urbaniseringen ligesom den naturlige befolkningsvækst er behersket i denne periode. Fra 2014/15 sker der et skifte, hvor den indenlandske nettotilflytning mindsker sin betydning for bykommunerne under ét og igen især i de fire storbykommuner. Til gengæld bliver den naturlige befolkningstilvækst den afgørende faktor bag byernes vækst; et forhold, der afspejler storbyernes markant lavere gennemsnitsalder i forhold til landsgennemsnittet.

Byernes vækst har været begunstiget af både et fødselsoverskud, indenlandsk tilflytning og tilvandring fra udlandet. Trods en lavere fertilitet er bykommunernes naturlige befolkningstilvækst positiv, mens land og yderkommunerne præges af fødselsunderskud. Hertil kommer at yder- og landkommunerne gennem længere tid har oplevet en netto fraflytning. Tilsvarende fik bykommunerne frem til 2017/18 også en betydelig nettoindvandring, men denne er nu blevet til en nettoafvandring. Dette er i skarp kontrast til land- og yderkommunerne, der fortsat har en betydelig nettoindvandring, der bl.a. modvirker egentlig affolkning i mange kommuner og ofte medvirker til at fastholde institutioner, skoler og service lokalt.

For perioden 2008-2021 er 92 % af befolkningstilvæksten gået til bykommunerne og hele 62 % gik alene til de fire storbykommuner. Perioden har derfor under ét været præget af en markant urbanisering, der især er kommet Københavns kommune til gode. Det har medført en befolkningsvækst på 25 % (landsgennemsnittet er 6,3 %). Derved nærmer kommunen sig et niveau fra 1960erne. Men mere afgørende er det, at den københavnske befolkning er blevet en ung befolkning: Den naturlige befolkningstilvækst sikrer også frem over en samlet vækst i befolkningen.

Befolkningens regionale fordeling i Danmark sker i dag til fordel for bykommunerne, især storbyerne og i særdeleshed København. Prognosen frem til 2045, der er baseret på de seneste års udvikling, peger på at

dette vil fortsætte med koncentration i de store byer og tilbagegang i land- og yderkommuner under ét. Det betyder ikke at alle yder- og landkommuner vil opleve nedgang i folketallet; det afhænger af mange faktorer, herunder lokale forhold og beslutninger.

Uagtet at regeringen har erklæret at ville modvirke den igangværende koncentration skal der stor optimisme til for at tro på at det vil bryde den generelle udviklingstrend. Det skyldes dels den træghed, der er indbygget i det fysiske miljø (infrastruktur, bygninger, div. Anlæg mm), sociale og kulturelle institutioner, dels de store forskydninger i erhvervsstrukturen: Gennem de sidste 49 år (1970 til 2019) er den samlede beskæftigelse steget fra 2,3 til 2,9 mill. I samme periode er beskæftigelsen styrtdykket i landbrug og fiskeri mm – fra 204.000 til 73.000. Tilsvarende reduceredes beskæftigelsen i industri mm med ca. 50 %, fra 660.000 til 332.000. Byggeriet har været nogenlunde konstant mellem 160 og 200.000 i hele perioden. Til gengæld er servicesektoren vokset kraftigt; i 1970 var 1,2 mill. danskere beskæftiget i servicesektoren – i 2020 er det 2,3 mill. I dag beskæftiger servicesektoren 8 ud af 10 på arbejdsmarkedet i Danmark. Især de kraftigst voksende brancher er publikums- og/ eller erhvervsrettede servicevirksomheder, der generelt har fordele af fysisk placering i storbyerne, dels fordi deres kunder findes der, dels fordi arbejdskraften primært skal søges i storbyerne. Det giver storbyerne stærke kort på hånden.

Der er imidlertid ikke tale om en naturlov; agglomerationsfordelene er ikke forbeholdt store, tætbebyggede områder. COVID-19 pandemien har demonstreret at samfundet faktisk kunne fungere i decentraliseret form gennem online kommunikation. Det er derfor muligt, at der med fortsat udvikling af kommunikationsmidlerne kan ske en betydelig spredning af befolkningen. Men det vil I giver fald forudsætte at det er et ønske fra befolkningens side.